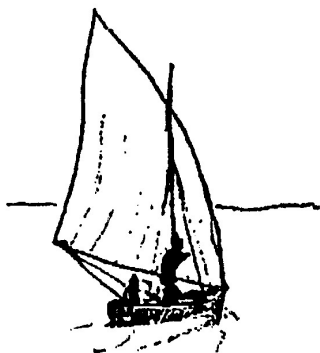




Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen
Amigos de Cabo Verde
Nummer 3/ 2025 Årgång 41



Återuppbyggnaden på São Vicente pågår för fullt trots nya skyfall. Läs om hur arbetet fortlöper och om hur stödet från vår förening används.

Som vanligt hade vi en lyckad årsfest efter årsmötet. Det hölls än en gång i Sundbybergs Folkets hus. Mellan mötet och festen diskuterades utvecklingen av Kap Verdes utbildningsväsen under de 50 åren efter befrielsen.

Kap Verde har kvalificerat sig till slutspelet i nästa års fotbolls-VM.

Vävnaderna Panu di Téra har klassificerats som ett nationellt immateriellt kulturarv.

Projektet Hälsa och hygien på landsbygden presenterades vid en ceremoni dit Alicia Borges Månsson i vår styrelse var inbjuden

Mindelo som kryssningscentrum är en del av Kap Verdes satsning på att utveckla turismen, som nu betraktas som navet i landets ekonomi.



Visste du att...

Vitória de Santo Antão i Pernambuco, Brasilien grundades av portugisen Diogo Braga, född på ön Santo Antão i Kap Verde.

År 1626 bosatte han sig och hans familj där med avsikt att utveckla agropastoral verksamheter. På den platsen uppstod byn och bildades senare staden.

Vänskapsföreningen Amigos de Cabo Verde

www.caboverde.se
<https://www.facebook.com/groups/AmigosdeCaboVerde/>

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3
169 69 Solna, tel 070-260 87 57

Redaktör, kassör:

Claes-Göran Åhrén, tel 070-321 09 20

Övrig styrelse:

Sylvia Hermansson, fadderprojekt
Pelle Rathsmann
Luis Santos, projektfond
Alicia Borges-Månsson, projektfond
Maria Santos Vogt
Birgitta Quick
Iolanda Santos Tavares Silva
Madelene Almeida

Medlemsavgift:

200:- kr, familj 300:-

Plusgiro:

92 12 38-2

Swish:

123 582 02 12
(QR-koden bredvid)

Konto för fasta överföringar:

Clearing 9960, konto 3409212382



Apelsinkaka Delícia de Laranja



Ingredienser (6-8 pers)

3½ dl vetemjöl	2 dl strösocker
½ tsk bakpulver	Rivet skal av 1 apelsin
3 ägg, separerade i gula och vita	1 dl färskpressad apelsinsaft
125 g osaltat smör	½ dl florsocker
+2 msk till formen	Apelsinklyftor (dekor)

Värm ugnen till 175°.

Smöra och mjöla en rund kakform, ca 20 cm.

Rör ihop mjöl och bakpulver i en skål.

Vispa äggvitorna till så hårt skum att det bildas toppar.

Vispa smör och strösocker ljust och pösigt.

Vispa i äggulorna, en i taget.

Rör försiktigt ner mjölblandningen, apelsinskalet och hälften av apelsinsaften.

Vänd hastigt ner äggvitorna i äggblandningen tills allt är precis bara blandat. Håll smeten i kakformen.

Baka ca 30-40 min, tills kakan är torr inuti, prova med en sticka. Ta ut kakan och låt den svalna i formen i ca 10 min.

Vänd upp kakan på galler och låt den stå tills den är ljummen. Lägg upp den på ett fat.

Rör samman resten av apelsinsaften och florsockret i en liten skål tills sockret löst sig och fördela det sedan jämnt över kakan. Garnera gärna med apelsinklyftor.

GOD HELG, *Leontina Barreto*

Traditionell basar

Stjärnhimlens förskola i Hammarö genomförde den 4 november sin årliga basar för att samla pengar till Mini Black och deras julfest. Det blev hela 7 080 kronor, vilket får ses som succé.

Traditionen med basar är efter cirka femton år så inarbetad att det nu är en ny generation av personal och föräldrar som håller den solidariska lågan vid liv.

- Jag kan inte nog betona vad det innebär för de svenska barnen och deras kunskap om andra kulturer, säger Sylvia Hermansson, som i år inte kunde delta.

Ansvarig på Stjärnhimlen är Annelie Larsson, som tackat vårdnadshavarna och barnen och berättat att pengarna möjliggör en julfest för barnen på Mini Black.

Snart är det jul

Då brukar vi ha insamlingar för att ge ett extra stöd åt Black Panthers:

- insamling till julfirande hos Mini Black
- födelsedagsinsamlingen för gåvan vid BP:s 45-årsjubileum

Ladda hem ett gåvobevis att t.ex. ges som julklapp. från vår hemsida www.caboverde.se

Vi är tacksamma för alla bidrag och gläds åt att kunna stödja en verksamhet, som betyder så mycket för Praias utsatta barn och familjer.

Du kan betala med Swish 123 582 0212 eller Plusgiro 92 12 38-2



123-582 02 12

Gåva Black Panthers



DEN 19 DECEMBER FYLLER JAG ÅR ...

och i år vill jag att min födelsedagsinsamling ska gå till gåvan på 45 000 esc. som Amigos de Cabo Verde ska överlämna till föreningen Black Panthers 45-årsjubileum 31 december.

Tack på förhand!

Leontina Barreto,
stolt Ordförande

**Ge din gåva via
Swish 123 582 02 12 eller
Plusgiro 921238-2**

Märk ditt bidrag:

FÖDELSEDAGSINSAMLING



Ingegerd Mårtensson, som arbetat som sjuksköterska i Kap Verde och varit en uppskattad medlem i vår förening har nyligen gått bort. I samband med begravningen har 1 200 kronor samlats in till stöd åt Black Panthers.

Vi tackar för era bidrag.

Årsmöte och lyckad fest

Årsmötet med 16 deltagare leddes av Leontina Barreto. Vi konstaterade att förra året medfört 7 800 kr i vinst. Fjolårets fest gav 9 000 kr till Black Panthers. Insamlingen till fadderbarnen gav totalt 96 572 kr inklusive 10 750 kronor från insamlingar vid jul och mid-sommar. Insamlingen till projektfonden gav 11 300 kr. Våra samlade tillgångar vid årets slut var 71 213 kr. Den avgående styrelse beviljades ansvarsfrihet.

Den gamla styrelsen omvaldes i sin helhet med Leontina Barreto som ordförande. Det blev heller inga förändringar i valberedningen. Årsavgiften 300 kr för familjemedlemmar och 200 för enskilt medlemskap bibehålls.

Sylvia framförde slutligen en hälsning från Black Panthers, som betonade vikten av att samarbetet varit långsiktigt och kontinuerligt.

Utbildningen i Kap Verde - framsteg och utmaningar

Efter årsmötet uppmärksammades Kap Verdes 50-åriga självständighet med en presentation av hur landets utbildning utvecklats sedan befrielsen. Den hade förberetts av Alicia Borges och framfördes av Luís Santos.

Vid självständigheten 1975 fanns stora utmaningar. 63 % av befolkningen var analfabeter, det var vanligt med endast fyra års skolgång och bara ett fåtal av lärarna var utbildade.

Nu har omfattande reformer genomförts. I dag når förskolan över 70 % av barnen, i stort sett alla går i grundskola och 90 % av eleverna går vidare till gymnasiet. I Kap Verde finns nu 471 grundskolor, 95 gymnasier och 11 lärosäten för högre utbildning. Undervisningen har blivit modernare och läs- och skrivkunskapen har dramatiskt förbättrats.

Samtidigt kvarstår flera utmaningar, som brist på kvalificerade förskolelärare och otillräcklig kvalitetssäkring. Ojämligheten mellan regioner kvarstår och höga dolda kostnader gör att få ungdomar studerar vidare. Hela presentationens finns på Amigos hemsida.

Alicia Borges



Festen den 18/10 i Sundbybergs Folkets hus blev som vanligt lyckad med dans, glädje och hög stämning



Att Kap Verde nyss blivit klara för fotbolls-VM bidrog naturligtvis



Det var auktioner och lotterier. Kvällens 5-åriga festare drog vinnarna.



Neto Amados Band stod för musiken



Även barpersonal sågs på dansgolvet

Två dagars landssorg hedrade stormens dödsoffer

Den 12-13 augusti utlystes landssorg till minne av de sju dödsoffren och de materiella skadorna efter stormen Erin, som främst drabbade São Vicente, men även Santo Antão och San Nicolão.

- Det var med stor sorg som det kapverdiska folket tog emot det sorgliga beskedet om förlusten av sju människoliv i São Vicente, skrev regeringen.

Mobiliseringen av resurser för att reparera skadorna, rensa vägar och återuppbygga infrastrukturen inleddes omedelbart. För de familjer som förlorat sina hem ordnades nödbostäder och en skyndsam återuppbyggnad garanterades.

Den nationella nödfonden aktiverades och EU och Världsbanken kontaktades för ett omfattande ekonomiskt stöd och man väddade till solidariteten bland kapverdierna i landet och i diasporan för att hjälpa till med återuppbyggnaden.

President José Maria Neves berömde arbetet från civilskyddstjänster, säkerhetsstyrkor, hälsovårdspersonal, brandmän och volontärer, och framhöll det ansvar som visades av alla i frontlinjen.

- Det är dags att kräva en samordnad insats mellan offentliga myndigheter och alla öns levande civila krafter. Gemensamt kommer vi effektivt kunna bygga en stabil väg till återhämtning.
- Jag vill tacka er för ert stöd i genomförandet av nödplanen för de drabbade av stormen Erin.

Föreningen Novos Amigos, vår samarbetspartner i Mindelo, har en stor roll i återuppbyggnadsarbetet. Vi har hittills kunnat stödja deras insats med 50 000 kr och fick nyligen ta emot denna rapport:

Jag vill tacka er för stöd och samarbete i genomförandet av nödplanen för de familjer som drabbats av stormen Erin i augusti.

Nödplanen genomförs i två faser. Den 5 november avslutas den första. Den bestod i att stödja familjer med mat, vatten, rengöringsmedel, skolmaterial, kläder, filter, psykologiska konsultationer, medicinhjälp samt återuppbyggnad av vägar och den förstörda bevattningsanläggningen i Ribeira de Vinha.

Därefter inleddes den andra fasen som kommer att pågå till den 31 januari 2026. Där prioriterar vi följande aktiviteter:

- Utdelning av matkorgar till 246 familjer varje månad,
- Utdelning av leksaker till de 122 barnen från familjer som drabbats av regnet,
- Genomförande av traditionell julfest för barn och familjer,
- Stöd och psykologisk övervakning till drabbade familjer,
- Utdelning av skolmaterial, kläder och andra nödvändigheter till familjer samt
- Mobilisering av partners för att reparera hus som drabbats av regnet och
- Tematiska möten med familjer om mänsklig säkerhet.

Genomförandet av planen har varit en framgång eftersom den har ett starkt engagemang från nationella och internationella partners, där vi har sett förbättringar i levnadsvillkoren för familjer som drabbats av regnen.

Vänliga hälsningar
José Lopes

Hur gör man om São Vicente?

Några timmar räckte för stormen Erin att förvandla gator till floder, släpa bilar, invadera hus och lämna bestående spår. Bostäder, offentlig infrastruktur och kommersiella lokaler drabbades hårt.

São Vicente står nu inför utmaningen att bygga upp igen på ett säkert och motståndskraftigt sätt. Tidningen *Expresso das Ilhas* har intervjuat experter, som pekar på metoder och på vikten av samhällsengagemang.

Antropologen Celeste Fortes anser att insatserna inte kan stanna vid fysisk infrastruktur.

- Det första steget är att garantera anständiga bostäder till familjer som saknar resurser att själva köpa eller bygga sina hus. Vi måste börja använda mer deltagande metoder, lyssna på förslag från samhällsledare och även involvera folket själva i beslutsfattandet, sammanfattar han.

Förutom bostäder framhäver han behovet av utbildning och tillgång till arbete.

För stadsplaneraren Nuno Flores innebär återuppbyggnaden också att integrera hanteringen av regnvatten och skapa offentliga policyer för att minska klimatriskerna.

Arkitekten César Freitas ser återuppbyggnaden som en möjlighet till strukturell omvandling och inte som en enkel ersättningsprocess.

- Den bör fokusera inte bara på staden Mindelo, utan på att alla samhällen på ön utvecklas på ett hållbart och planerat sätt. Katastrofen bör ses som en möjlighet att omvandla ön och beakta klimatförändringen. Erin var inte ett isolerat fall och den här typen av svagheter finns på alla öar.

Premiärminister Ulisses Correia e Silva ser behovet av en långsiktig plan för att göra ögruppen så motståndskraftig som möjligt.

- Vi ska investera i en mer motståndskraftig infrastruktur, både vad gäller dränering och bostäder med fler sociala hus. Det är ett långsiktigt arbete att ändra strukturen på allt detta.

Arbetet med en framtida översiktsplan för São Vicente inleddes under första halvåret.

Nya skyfall i São Vicente

En månad efter stormen Erin drabbades São Vicente återigen av kraftiga regn. Det orsakade den gången inga skador, men i flera delar av staden, inklusive Avenida 12 de Setembro, uppstod stora vattensamlingar.

Myndigheternas huvudfokus ligger nu på att förbättra dräneringssystemet, som anses vara den mest kritiska punkten vid kraftiga regn. Under tiden cirkulerar redan videor på internet av översvämningar i flera andra delar av ön.



Ge gärna ett bidrag till São Vincents återuppbyggnad efter stormen

Vi samarbetar med föreningen Novos Amigos i Mindelo, som är med i ledningen för genomförandet av den beredskapsplan som upprättades efter katastrofen.

Behovet av stöd är närmast oändligt.



123-582 02 12

Kap Verde som utmärkt turistmål

Under FN:s Världsturismdag i september intervjuades Turistinstitutets ordförande *Jair Fernandes* av Inforpress.

- Kap Verde vill befästa sin ställning som ett turistmål med hög kvalitet och positiv inverkan på samhället, sade han.

Nästa år kommer Kap Verde att vara centrum för evenemanget och får då möjlighet att göra dagen till en utställning som visar upp landet som ett hållbart och konkurrenskraftigt turistmål.

- Turismen är navet i Kap Verdes ekonomi. Därför utmanar dagen oss alla att visa upp Kap Verde som ett grönt föredöme, betonade han. Mycket arbete har redan utförts med internationella insatser på mässor och evenemang för att marknadsföra Kap Verde som en utmärkt turistdestination.

Jair Fernandes betonade också den kapverdiska gästfrihetskulturen.

- Varje kapverdier bör känna sig som en del av turismekosystemet, värdesätta gästfrihet och de fördeklarar som denna sektor kan ge varje individ, sade han och erkände att ingen destination är perfekt.

- Framsteg medför nya ansvar. Ju högre vi kommer i konkurrensrankingen, desto större ansvar. Det är svårt att gå upp, men ännu mer frustrerande att gå ner. Han försäkrade att målet är att konsolidera Kap Verde som ett turistmål, baserat på kvalitet, hållbarhet och innovation och därmed stärka landets position på den internationella scenen år efter år.

Klara för VM-slutspel



Ett par dagar innan vårt årsmöte lyckades Kap Verde kvalificera sig till sommarens slutspel i fotbolls-VM, något som Sverige ännu inte förmått.

I kvalets sista match mot Eswatini, som spelades på ett utsålt Estádio Nacional i Praia, krävdes en seger. I den andra halvleken lyckades laget ta ledningen och efter ett vilt firande kom sedan två mål till och ännu mer firande.

I gruppspelen kommer Kap Verde att få spela mot Spanien, Uruguay och Saudiarabien.



Mindelos nya kryssningshamn öppnades i höstas för kommersiell trafik med besök av fartyget *Scenic Eclipses*. Det var ett historiskt ögonblick för Kap Verde, som nu förbereder för 165 fartygsbesök, en betydande ökning från förra säsongen.

- Det här får enorm betydelse för flera sektorer på ön som transport, catering, hantverk och gästmottagning, säger hamnbolaget ENA-POR:s direktör *Eduardo Lima*. Vi står inför en fantastisk möjlighet för våra lokalsamhällen.

Prisat projekt

Vår förening inbjöds till en ceremoni i början av december för utdelningen av *Community Guarantee Award 2025* samt en presentation av projektet *Hälsa och hygien på landsbygden*.

Bakom detta står R^a de Vinhas jordbruksföreningen *Tchon D'Holanda* och vår samarbetspartner *Novos Amigos Mindelo*.

Projektet syftar till att utveckla åtgärder som gör det möjligt för bönder och uppfödare inom R^a de Vinha att utveckla hälsosamma jordbruksmetoder

Användningen av avloppsvatten i jordbruket utgör idag ett stort folkhälsoproblem på São Vicente. Bönder, uppfödare och deras familjer lever nära avlopp, djur och giftiga bekämpningsmedel och har varken skydd eller vägledning om säkerhet och hygien inom jordbruket. De utsätts därför lätt för infektionssjukdomar, till följd av att djur och obehandlat avloppsvatten inom jordbruket blir källor till överföring av smittoämnen mellan djur och människor.

Dona Germana har avlidit

Germana Maria Neves Gomes, känd som Dona Germana, var sjuksköterska, barnmorska och handledare i Mindelo och lämnar efter sig ett stort professionellt och mänskligt arv.



Hon hade en nyckelroll efter självständigheten som en av huvudpersonerna bakom Familjeplaneringen (PMI/PF) och Mödra- och barnhälso-programmet, som 1977 startade med svenskt stöd.

Programmet blev ett internationellt föredöme och bidrog starkt till minskad barnadödlighet och förbättrad primärvård.

Dona Germana engagerade sig djupt i samhälls- och hälsoutveckling, deltog i öppnandet av hälsodelegationen i São Vicente 2013. Hon räknas som en av de viktigaste gestalterna inom Kap Verdes moderna sjukvård.

Alicia Borges

Textilt kulturarv



Panu di Téra, en viktig symbol för kapverdisk identitet, har nu officiellt klassificerats som nationellt immateriellt kulturarv.

Klassificeringen omfattar alla dimensioner och modeller och värdesätter vävarnas arbete med en metod som förts vidare från generation till generation.

Den officiella invigningen var en milstolpe i utvecklingen av Kap Verdes kulturarv och en del av processen för skydd av detta. Det stärker landets kulturella identitet och för den vidare till framtiden.

Immateriellt kulturarv sträcker sig från muntliga traditioner och ritualer till scenkonst och traditionellt hantverk, som Panu di Téra är en del av. Det speglar kreativiteten, motståndet och motståndskraften hos ett folk som sedan 1500-talet bevarat sin vävning som uttryck för kulturell identitet.

Historiskt har tyget fått socioekonomiskt, kulturellt och symboliskt värde och används främst av kvinnor som plagg, prydnad och stöd för att bära barn samt i sociala sedvänjor och trosuppfattningar.

Panu di Téra är enligt mer än ett tyg och erkänns idag som en symbol för Kap Verdes identitet, stärker känslan av nationell tillhörighet och hyllar de samhällen som håller denna tradition vid liv.

Inforpress